

MILJÖFÖRVALTNINGEN
HÄLSOSKYDD

BILAGA I
PROJEKTRAPPORT 2008
SID 1 (8)
Upprättad av: Johanna Löf
2009-02-23

ÅRSRAPPORT 2008

- projekt skola/förskola

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning	3
Mål och avgränsningar	3
Effektmål	3
Projekt mål	3
Avgränsning	3
Projektmedlemmar 2008	4
Antalet skolor och förskolor i staden	4
Registeruppdatering	4
Examensarbete	5
Möten med SISAB	5
Resultat 2008	6
Effektmål	6
Informationsmöten och tillsynsbesök	6
Antal besök	6
Nedlagd tid	6
Uppföljningar av anmärkningar	7

INLEDNING

Åtagandet för Miljöförvaltningens hälsoskyddsavdelning är att minska risken för människors hälsa och miljön genom att utöva tillsyn. Projektet skola/förskola drivs på hälsoskyddsavdelningen sedan 2006 och är ett arbetssätt för att genomföra åtagandet. Projektet omfattar tillsyn av alla skolor och förskolor i Stockholms stad genom besök och informationsspridning. Tillsynsinsatserna drivs stadsdelsvis och föregås av en informationskampanj.

Varje år startas ett nytt projekt upp där nya stadsdelar besöks. Varje projekt avslutas med en projektrapport i slutet av året. En rapport skrivs även som halvårsuppföljning.

MÅL OCH AVGRÄNSNINGAR

Effektmål

Projektets mål är att successivt förbättra inomhusmiljön i stadens skolor och förskolor och därmed se till att eleverna/barnen inte utsätts för hälsorisker och inte hindras i sin utveckling eller i sitt lärande.

Inomhusmiljön förbättras både genom att Miljöförvaltningen inspekterar lokalerna, och ställer krav på åtgärder där så behövs, men även genom att verksamheternas egenkontroll förbättras. I och med att nivån på egenkontrollprogrammen höjs ökar kunskapen kring de olika områdena, som kan innebära hälsorisker, och det förebyggande arbete förbättras. Därmed minskar risken för att hälsorisker uppstår.

Projekt mål

För 2008 var målet att besöka 284 skolor och förskolor. Siffran har tagits fram med utgångspunkt från att alla skolor och förskolor ska ha fått ett besök 2010. Varje verksamhet ska då enligt planerna besökas vart fjärde år. Under året drogs målet ner till **200 besök** i och med att projektet tog mer tid i anspråk än planerat. Det innebär att varje verksamhet istället får ett besök c:a vart femte år.

Avgränsning

Fritidshem eller dagmammor omfattas inte av projektet. De betalar inte heller årlig avgift. Gymnasieskolor har hittills inte besökts inom projektet, men kommer att besökas under 2009, se "Planer för 2009" nedan.

PROJEKTMEDLEMMAR 2008

- Johanna Löf – projektledare
- Annika Henell
- Christer Ståhl – introducerad höst 2007/vår 2008
- Titti Axén – börjat i projektet augusti 2008
- Carina Lindberg – börjat i projektet augusti 2008
- Anna Alanampa – börjat i projektet augusti 2008
- Ann-Sofi Larsson – slutat september 2008
- Eva Olsson – slutat i projektet april 2008
- Heli Lehtonen – börjat i projektet juni 2008 och slutat oktober 2008
- Louise Thylén – börjat i projektet augusti 2008 och slutat i projektet december 2008
- Hanna Axemar – börjat i projektet september 2008 och slutat i projektet december 2008

ANTALET SKOLOR OCH FÖRSKOLOR I STADEN

Enligt ECOS register finns **291 skolor och 914 förskolor** i staden. Inom begreppet skolor innefattas även gymnasium. Skolor och förskolor betalar en årlig avgift. Skolor och gymnasium betalar för fyra timmar per år medan förskolorna betalar för tre timmar per år.

Registeruppdatering

Inom projektet har det krävts extra tid för att hålla ECOS uppdaterat. Den uppdateringen som sker vid tillsynsbesöken har visat sig inte vara tillräcklig för att registerhållningen ska vara optimal. Det innebär bl.a. att det uppstår problem vid faktureringen av den årliga avgiften. Se vidare ”Nedlagd tid i projektet 2008” nedan.

Sommaren 2008 har en vikarie, Hanna Axemar, varit anställd under tre veckor för att gå igenom listor som erhållits från Utbildningsförvaltningen över samtliga privata förskolor och samtliga privata och kommunala skolor i staden. Målet har varit att hitta de verksamheter som saknas i våra register samt upptäcka fel som inneburit att den årliga avgiften inte kunnat faktureras. Arbetet har som tidigare nämnts varit mycket tidskrävande och även ordinarie personal har arbetat med att uppdatera registren.

EXAMENSARBETE

Inom projektets ramar 2008 har uppföljande stickprovskontroller skett på 16 st skolor och förskolor där många anmärkningar hade konstaterats under 2006. Dessa uppföljningsinspektioner har skett i form av ett examensarbete i samarbete med Thomas Petersson från Stockholms Universitet. Av arbetet kunde slutsatsen dras att de flesta av de återbesökta verksamheterna inte åtgärdat anmärkningarna från förvaltningens tidigare besök och att egenkontrollen därmed inte förbättrats sedan dess. Det får inte glömmas bort att detta resultat gäller verksamheter som redan vid första besöket hade den lägsta kunskapsnivån kring miljöbalken och de minst utarbetade egenkontrollprogrammen.

MÖTEN MED SISAB

Under 2008 har två möten ägt rum med SISAB, som är den största fastighetsägaren av skol- och förskolelokaler i Stockholms stad. Vid det första mötet närvarade SISAB:s VD och miljökoordinator samt Miljöförvaltningens förvaltningsdirektör, avdelningschef för hälsoskydd och projektledare för skola/förskola-projektet.

Vid mötet beslutades att Miljö- och hälsoskyddsnämndens samtliga beslut inom projektärendena alltid ska rikta sig till stadsdelsnämnderna, när det rör sig om kommunala förskolor, och aldrig till fastighetsägaren. Detta informerades stadsdelsnämnderna om av förvaltningsdirektören efter mötet.

Vid mötet diskuterades även specifika ärenden som dragit ut på tiden på grund av att SISAB uppgett att åtgärder planerats först nästkommande år. Motiveringen har varit att det inte funnits något ekonomiskt utrymme för åtgärder i årets budget, då denna redan var fastställd när Miljö- och hälsoskyddsnämnden ställt krav på åtgärder. SISAB informerades av Miljöförvaltningen om att detta inte är ett godtagbart svar då det handlar om risker för olägenheter för eleverna/barnen i skolorna och förskolorna.

Vid diskussioner i projektgruppen upplevs ärenden där SISAB är fastighetsägare inte längre dra ut på tiden på samma sätt som de kunde göra innan mötet hölls.

Vid det andra mötet närvarade projektledare, områdesansvarig för skolor och förskolor samt SISAB:s miljökoordinator. Då diskuterades bl.a. Miljöförvaltningens bedömningsgrunder samt SISAB:s distribution av radon- och ventilationsprotokoll till alla verksamheter.

När det gäller tilldelningen av radon- och ventilationsprotokoll anser Miljöförvaltningen att *samtliga* av dessa alltid ska tilldelas verksamheterna då de är en viktig del i deras egenkontrollprogram. SISAB:s rutiner grundar sig på att dessa uppgifter endast tilldelas verksamheterna då avvikelser uppstår. Det pågår fortfarande en dialog mellan Miljöförvaltningen och SISAB för att lösa detta då det enligt SISAB är en tids- och kostnadsfråga.

RESULTAT 2008

Effektmål

Den långsiktiga effekten av projektet kan inte mätas inom ramen för projektet.

Informationsmöten och tillsynsbesök

I början av 2007 hölls informationsmöten för alla skolor och förskolor i stadsdelarna Vantör, Hägersten, Östermalm och Älvsjö, vilka sedan besöktes under 2007. En del av dessa hanns inte med under 2007, utan inspekterades istället under 2008. I slutet av 2007 hölls informationsmöten för alla skolor och förskolor i stadsdelarna Rinkeby-Kista och Bromma, vilka har besökts under 2008. I början av 2008 hölls informationsmöte för alla skolor och förskolor i Skärholmen, vilka även besöks under 2008. Mellan hälften och en tredjedel av de inbjudna verksamheterna har haft representanter vid informationsmötena. Från vissa verksamheter har flera representanter medverkat. Samtliga verksamheter i Rinkeby-Kista, Bromma och Skärholmen hanns inte med under 2008, utan kommer att fortsätta att besökas under 2009.

Antal besök

Under 2008 har **197 inspektioner** genomförts inom projektet. Av dessa är 16 st återbesök som genomförts inom examensarbetet. I förhållande till det nya målet, 200 inspektioner under året, saknas tre inspektioner för att detta ska vara uppfyllt.

Det är många som slutat inom projektet, vilket krävt mycket tid för introduktion av de nya medarbetarna i projektet. Det innebär att de handläggare som introducerar inte kunnat genomföra lika många inspektioner som planerat. För de som introduceras innebär det även minst 1,5 månad innan de genomför egna inspektioner. Det har dessutom varit en lucka på flera månader innan de som slutat inom projektet har ersatts.

Nedlagd tid

Enligt verksamhetsplaneringen har projektet tilldelats totalt **4436 timmar** för 2008.

Under 2008 blev utfallet **4713 timmar** totalt.

Det har under året åtgått 277 timmar över vad som var planerat. Detta beror till stor del på att administrativa arbetsuppgifter med registervård har tagit mycket tid. Registervården har behövts för att den årliga avgiften ska kunna tas ut från samtliga verksamhetsutövare. Ytterligare en orsak till det förhöjda antalet timmar som lagts ner är att många besök krävt uppföljning, vilket också är tid som registreras inom projektet. Se vidare ”Uppföljning av anmärkningar 2008”. Projektledaren har under det första halvåret av 2008 även lagt ner mycket tid på att upprätta mallar för bl.a. uppmaningar och beslut samt tagit fram tydligare bedömningsgrunder. Det arbetet ska i sin tur ge effekten att handläggningstiden i fortsättningen ska minska för samtliga projektmedlemmar.

Broschyren med information kring de olika områdena som inspekteras vid besöken har även uppdaterats under året, vilket också inneburit att tid åtgått inom projektet.

Inom projektet måste det även läggas ner tid i många ärenden där uppföljningar krävts in under tidigare år, men där ärendet ännu inte kunnat avslutas.

Uppföljningar av anmärkningar

C:a 50 % av alla verksamheter som besökts under 2008 har krävt uppföljning inom ett eller flera områden. År 2006 och 2007 var antalet verksamheter där uppföljning krävts c:a 30 %. Den ökade andelen uppföljningar beror med stor sannolikhet på nya handläggningsrutiner kring ventilation där vi sedan januari 2008 *alltid* kräver in OVK- och luftflödesprotokoll. När detta inte kan uppvisas, före eller under inspektion, görs en anmärkning som kräver uppföljning.

Utöver de **104 st tillsynsärenden** där uppföljning krävts under året har även **39 st radonärenden** startats. Dessa startas då det vid besöket konstaterats att radon inte mätts i lokalerna, se vidare ”Uppföljning efter inspektion”. Även handläggningstiden för radonärendena läggs inom projektet.

Av de besökta verksamheterna har 60% varit kommunala medan 40% varit privata. De kommunala verksamheterna har i högre grad krävt uppföljning än de privata. Mest anmärkningsvärt är den höga andelen kommunala skolor som krävt uppföljning, se nedan.

<i>Andel verksamheter som krävt uppföljning inom respektive verksamhetsform</i>	
Kommunala skolor (23 st av totalt 29 st)	79%
Privata skolor (5 st av totalt 11 st)	45%
Kommunala förskolor (40 st av totalt 86 st)	47%
Privata förskolor (21 st av totalt 54 st)	39%

Det är främst p.g.a. *bristfällig ventilation, ingen redovisning av OVK- eller luftflödesprotokoll, misstänkta fuktskador, felaktiga varmvatteninstallationer i duschar samt för hög ljudnivå från fasta installationer (främst ventilation)* som risk för olägenhet konstaterats vid besöken och som krävt uppföljning.

Statistik kring hur stor andel uppföljningar som de olika tillsynsområdena alstrat finns endast för oktober, november och december 2008. Under dessa månader besöktes 57 verksamheter, varav 38 st (c:a 65%) krävde uppföljningar. Detta är en något högre andel än vad som varit fallet under året totalt. Fördelningen mellan de olika typerna av anmärkningar anses dock representativ för hur det sett ut under året totalt. Observera att *en* verksamhet kan alstra *flera* anmärkningar där uppföljning krävs.

Totala antalet uppföljningar som krävts efter inspektioner utförda under oktober t.o.m. december 2008:

Ingen redovisning av OVK- eller luftflödesprotokoll (27 st)	59%
Felaktig varmvatteninstallation i duschar (8 st)	17%
Hög ljudnivå från fasta installationer (7 st)	15%
Bristfällig ventilation (3 st)	7%
Misstänkt fuktskada (1 st)	2%

Många verksamheter har även fått anmärkning på grund av felaktig kemikaliehantering samt bristfällig städning och bristfälliga hygienrutiner. Verksamhetsutövarna uppmanas att åtgärda detta inom sitt egenkontrollprogram. Någon redovisning till Miljöförvaltningen krävs därmed inte in för dessa anmärkningar. Däremot följs anmärkningarna upp vid förvaltningens kommande besök.